

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Διαρθρωτικά Ταμεία
της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο

**ΟΔΗΓΟΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΔΡΑ.Σ.Ε.+**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΔΡΑ.Σ.Ε.+	4
2.1	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΔΡΑ.Σ.Ε.+ - ΤΟΠΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ	4
2.2	ΤΟΠΙΚΟΣ/Η ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ/ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε.+	5
2.3	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΡΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε.+	5
3	ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε.+	7
3.1	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΠΡΩΙΝΟ ΧΡΟΝΟ.....	7
3.1.1	<i>Ενισχυτική διδασκαλία εντός τάξης</i>	7
3.1.2	<i>Ενισχυτική διδασκαλία εκτός τάξης</i>	7
3.1.3	<i>Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε δημοτικά σχολεία</i>	8
3.1.4	<i>Δημιουργική Απασχόληση σε πρωινό χρόνο</i>	9
3.2	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟ ΧΡΟΝΟ ...	9
3.3	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	10
3.4	ΔΡΑΣΕΙΣ Ε.Α.Υ.Π.	10
3.5	ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΦΟΡΕΙΕΣ	10
4	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	11

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Πρόγραμμα Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης (ΔΡΑ.Σ.Ε.+), περιλαμβάνεται στα συγχρηματοδοτούμενα έργα του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Κυπριακή Δημοκρατία. Η εφαρμογή του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε. άρχισε τη σχολική χρονιά 2015-2016, έχοντας ως κύριο στόχο την άμβλυνση των αρνητικών συνεπειών της οικονομικής κρίσης στην εκπαίδευση και στους/στις μαθητές/μαθήτριες, αφού αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων, καθώς και των προκλήσεων που καλείται να αντιμετωπίσει το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Η μέχρι τώρα επιτυχής εφαρμογή του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε. οδήγησε σε ανάγκη για επέκταση και ανασχεδιασμό, με στόχο την περαιτέρω προώθηση και ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης των παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα, ανεξαρτήτως κοινωνικής ομάδας, εθνικής καταγωγής, μαθησιακής κατάστασης ή άλλων ιδιαιτεροτήτων, αξιοποιώντας αριθμό παροχών για προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Στόχος της επέκτασης είναι να καλυφθεί περίπου το 25% του μαθητικού πληθυσμού. Μέσα από το έργο αυτό επιδιώκεται η στήριξη μαθητών/ριών που προέρχονται από οικογένειες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή/και κοινωνικού αποκλεισμού, η διασφάλιση της κοινωνικής πρόνοιας και στήριξης των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού, η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η μείωση της σχολικής αποτυχίας και παραβατικότητας, καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία.

Από τη σχολική χρονιά 2021-2022 το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε. μετονομάζεται σε ΔΡΑ.Σ.Ε.+ και, εκτός από τις 102 σχολικές μονάδες, στις οποίες ήδη εφαρμόζεται, επεκτείνεται σε επιπρόσθετες 68, φτάνοντας συνολικά τις 170 σχολικές μονάδες (52 Νηπιαγωγεία, 92 Δημοτικά, 24 Γυμνάσια - Λύκεια και 2 ΤΕΣΕΚ).

Η συνέχιση και επέκταση του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε.+ αναμένεται να συμβάλει, ειδικά σε αυτή τη χρονική περίοδο, και στην αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας, ενώ θα υποστηρίξει και την αναθεωρημένη πολιτική ομαλής ένταξης των μαθητών/ριών με μεταναστευτική βιογραφία. Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται μέσα από ποικίλες δράσεις, όπως η προσφορά προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και δημιουργικής απασχόλησης, η προσφορά προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία, η προσφορά πρόσθετης ψυχοκοινωνικής στήριξης από ειδικούς επιστήμονες, η καινοτόμος εφαρμογή προγραμμάτων εναλλακτικής εκπαίδευσης, η παροχή υποστηρικτικού εξοπλισμού, καθώς και η προσφορά σχετικής με τους στόχους του προγράμματος επιμόρφωσης και κατάρτισης των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών.

2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Η διοικητική δομή του Υ.Π.Π.Α.Ν. για το έργο ΔΡΑ.Σ.Ε.+ περιλαμβάνει τον/την Υπεύθυνο/η Έργου ΔΡΑ.Σ.Ε.+ , έναν/μία εκπρόσωπο Επιθεωρητή /Επιθεωρήτρια από κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης και την Κεντρική Συντονιστική Ομάδα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ . Πιο κάτω, παρουσιάζονται οι κύριες συνιστώσες των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων του κάθε μέλους της Ομάδας Συντονισμού του Προγράμματος στις σχολικές μονάδες:

2.1 Διευθυντής/Διευθύντρια Σχολείου ΔΡΑ.Σ.Ε.+ - Τοπικός Συντονισμός

Ο/Η Διευθυντής/Διευθύντρια ενός σχολείου που ανήκει στο Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ αναμένεται να γνωρίζει ότι έχει τα εξής καθήκοντα, καθώς και να εφαρμόζει τις εξής δράσεις:

- Συνεργασία με τον/την Τοπικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια, τους/τις λειτουργούς των Κέντρων Πληροφόρησης και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και τον/την Κεντρικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια του Προγράμματος.
- Παιδαγωγική εποπτεία και καθοδήγηση των εκπαιδευτών/ριών που προσφέρουν υπηρεσίες σε σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ , τόσο σε πρωινό όσο και σε απογευματινό χρόνο, σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Ετοιμασία και εποπτεία του ωρολόγιου προγράμματος για το πρόγραμμα της μεταναστευτικής βιογραφίας, καθώς και γενική εποπτεία των εκπαιδευτών/ριών μεταναστευτικής βιογραφίας.
- Παρακολούθηση, προώθηση και υλοποίηση των δαπανών βάσει των κονδυλίων που διατίθενται για τα σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ (Ε.Α.Υ.Π., Σχολική Εφορεία κ.λπ.).
- Συντονισμός ενδοσχολικών επιμορφώσεων και δειγματικών μαθημάτων.
- Συνεργασία (ενημέρωση και αλληλεπίδραση) με τους/τις οικείους/ες Επιθεωρητές/Επιθεωρήτριες για το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ και συγκρότηση και παρακολούθηση των ομάδων που στηρίζονται στα σχολεία τους.
- Πραγματοποίηση έκθεσης αξιολόγησης του Προγράμματος.
- Συμμετοχή από κοινού με την Κεντρική Συντονιστική Ομάδα σε τακτικές συνεδριάσεις, διαμόρφωση πλάνου δραστηριοτήτων και συντονισμός ενεργειών.
- Διασφάλιση της διαδικασίας, ώστε ο/η εκπαιδευτής/εκπαιδευτρια να ενημερώνεται για τον εβδομαδιαίο/δεκαπενθήμερο προγραμματισμό του/της εκπαιδευτικού της τάξης, καθώς και το προφίλ και τους ατομικούς στόχους που τίθενται, ανά τακτά χρονικά διαστήματα για τους/τις μαθητές/μαθήτριες για τους/τις οποίους/ες θα έχει την ευθύνη διδασκαλίας ή για όλους/ες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης στην περίπτωση Βοηθού Εκπαιδευτικού τάξης.

2.2 Τοπικός/ή Συντονιστής/Συντονίστρια ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του/της Τοπικού/ής Συντονιστή/Συντονίστριας έχουν να κάνουν με:

- Συνεργασία με τον/τη Διευθυντή/Διευθύντρια του σχολείου, την οικεία Σχολική Εφορεία, τον/την Κεντρικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια, τους γονείς των επωφελούμενων μαθητών/ριών και των λειτουργών των Κέντρων Πληροφόρησης και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και γενικά όλων, όσοι εμπλέκονται στο Πρόγραμμα.
- Τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων που έχουν σχέση με την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του Προγράμματος.
- Οργάνωση ενδοσχολικών επιμορφώσεων και δειγματικών μαθημάτων.
- Ενημέρωση της διεύθυνσης, του προσωπικού και των γονέων/κηδεμόνων των επωφελούμενων μαθητών/μαθητριών του σχολείου για το Πρόγραμμα.
- Ανάπτυξη σχεδίου δράσης του σχολείου.
- Αξιολόγηση, μελέτη και προώθηση των προς χρηματοδότηση δράσεων.
- Έλεγχο, εποπτεία και συντονισμό όλων των δράσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος.
- Παρακολούθηση αναπληρώσεων, αντικαταστάσεων και απουσιών των εκπαιδευτών/εκπαιδευτριών.
- Κατάρτισμό του ωρολόγιου προγράμματος για όλους/ες τους εκπαιδευτές/τις εκπαιδευτέριες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα του σχολείου τους.
- Παρακολούθηση και προώθηση πληρωμών (έλεγχος εντύπων καταγραφής περιόδων απασχόλησης) των εκπαιδευτών/εκπαιδευτριών ΔΡΑ.Σ.Ε.+
- Παρακολούθηση και εποπτεία της λειτουργίας των απογευματινών προγραμμάτων.
- Πραγματοποίηση έκθεσης αξιολόγησης του Προγράμματος.
- Συμμετοχή με την Κεντρική Συντονιστική Ομάδα σε τακτικές συνεδριάσεις, διαμόρφωση πλάνου δραστηριοτήτων και συντονισμός ενεργειών.

2.3 Εκπαιδευτής/Εκπαιδεύτρια ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Οι εκπαιδευτές/εκπαιδευτέριες που απασχολούνται στο Πρόγραμμα και συνεργάζονται με τα σχολεία, αναμένεται να ανταποκριθούν στα ακόλουθα:

- Ενεργός συμμετοχή στη διαδικασία μάθησης των μαθητών/ριών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, μέσω της παροχής υπηρεσιών ενισχυτικής διδασκαλίας, εξατομικευμένης βοήθειας και δημιουργικής απασχόλησης.
- Διδασκαλία ή προσφορά υπηρεσιών, σύμφωνα με το περιεχόμενο και το χρονοδιάγραμμα του κάθε Προγράμματος.

- Ετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού σχετικού με τις ανάγκες του Προγράμματος.
- Ετοιμασία και υποβολή δεκαπενθήμερου ή μηνιαίου προγραμματισμού στον/στην Τοπικό/ή Συντονιστή / Συντονίστρια ή/και τη Διεύθυνση του σχολείου.
- Καταγραφή δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης και της ενισχυτικής διδασκαλίας και ενημέρωση της σχολικής μονάδας.
- Ετοιμασία εκθέσεων προόδου για κάθε μαθητή/μαθήτρια ξεχωριστά ανά τετράμηνο.
- Συνεργασία και συντονισμός με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, για στήριξη παιδιών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, παρουσιάζουν δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία και δεν επιτυγχάνουν τους στόχους των μαθημάτων ή και παιδιών με περισσότερες μαθησιακές απαιτήσεις.
- Συμμετοχή στη στήριξη μαθητών/ριών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα και παρουσιάζουν προβλήματα συμπεριφοράς, στην αίθουσα διδασκαλίας.
- Συμμετοχή στην υλοποίηση δράσεων του Σχεδίου Δράσης Αγωγής Υγείας και του ατομικού σχεδίου στήριξης μαθητών/ριών (αφορά στους/στις εκπαιδευτές/εκπαιδευτριες που θα παρέχουν υπηρεσίες στα προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης, για σκοπούς αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας, σε πρωινό χρόνο).
- Συνεργασία με τη διεύθυνση του σχολείου, τους/τις εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας, καθώς και με τον/την Τοπικό/ή Συντονιστή/ Συντονίστρια για την εύρυθμη λειτουργία του Προγράμματος. Τονίζεται ότι οι εκπαιδευτές/εκπαιδευτριες οφείλουν να τηρούν τις σχετικές οδηγίες και επισημάνσεις των διευθύνσεων ή των Τοπικών Συντονιστών/ριών των σχολείων.
- Συμμετοχή σε συναντήσεις συντονισμού σε πρωινό/απογευματινό χρόνο που έχουν σχέση με τη λειτουργία του Προγράμματος.
- Διασφάλιση της προστασίας και ασφάλειας των χώρων διεξαγωγής του Προγράμματος, καθώς και των εκπαιδευομένων, του εξοπλισμού και της υλικοτεχνικής υποδομής στους χώρους αυτούς.
- Τήρηση χρονοδιαγραμμάτων, όπως αυτά καθορίζονται (π.χ. για παράδοση εντύπων κ.λπ.).
- Τήρηση και ενημέρωση εγγράφων (έντυπο καταγραφής χρόνου και ύλης και παρουσιολόγιο) και ό,τι άλλο ζητηθεί για τη διαδικασία πληρωμής.
- Πιστή εκτέλεση των καθηκόντων, όπως αυτά απορρέουν από τους γενικότερους κανονισμούς λειτουργίας των σχολείων, τα έγγραφα του διαγωνισμού και από τη συμφωνία που έχει υπογραφεί.
- Πραγματοποίηση έκθεσης αξιολόγησης του Προγράμματος.
- Άλλα σχετικά καθήκοντα που θα του/της ανατεθούν από τη σχολική μονάδα και τους/τις υπευθύνους/υπεύθυνες του Προγράμματος, στο πλαίσιο του Προγράμματος.
- Στα απογευματινά μαθήματα ο/η εκπαιδευτής/εκπαιδευτρια έχει την ευθύνη καταρτισμού πολύπλευρων παιδαγωγικών μαθημάτων/ δραστηριοτήτων, που θα συμβάλουν καθοριστικά στην απόκτηση νέων

γνώσεων και την καλλιέργεια δεξιοτήτων. Παράλληλα, έχει και την ευθύνη για την ασφάλεια των μαθητών/ριών που θα φοιτούν στο αντίστοιχο απογευματινό πρόγραμμα.

- Επίδειξη ιδιαίτερης προσοχής σε οποιεσδήποτε δραστηριότητες συμμετέχουν.
- Ενημερώνεται για τον εβδομαδιαίο/δεκαπενθήμερο προγραμματισμό του/της εκπαιδευτικού της τάξης, καθώς και για το προφίλ και τους ατομικούς στόχους που τίθενται, ανά τακτά χρονικά διαστήματα για τους/τις μαθητές/μαθήτριες για τους/τις οποίους/ες θα έχει την ευθύνη διδασκαλίας ή για όλους/ες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης, στην περίπτωση βοηθού εκπαιδευτικού τάξης.

3 ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Τα σχολεία που ανήκουν στο Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ έχουν έναν αριθμό παροχών σε πρωινό και απογευματινό χρόνο. Πιο κάτω, παρουσιάζονται εν συντομία όλες αυτές οι παροχές. Περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο αξιοποίησης των παροχών αυτών, αλλά και τις διαδικασίες εφαρμογής τους, θα παρέχονται μέσω των Τοπικών Συντονιστών/ριών των σχολείων, καθώς και της Κεντρικής Ομάδας Υλοποίησης.

3.1 Προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και δημιουργικής απασχόλησης σε πρωινό χρόνο

3.1.1 Ενισχυτική διδασκαλία εντός τάξης

Η ομάδα μαθητών/ριών που κρίνεται από το σχολείο ότι χρήζει ενίσχυσης, θα λαμβάνει εκπαιδευτική στήριξη εντός της αίθουσας διδασκαλίας από εκπαιδευτή/εκπαιδευτρια του αντίστοιχου θέματος, ο/η οποίος/α θα λειτουργεί ως «Βοηθός Εκπαιδευτικός» σε συνεννόηση και με βάση τις οδηγίες του/της εκπαιδευτικού της τάξης και του/της Διευθυντή/Διευθύντριας της σχολικής μονάδας, με τρόπο που θα κριθεί ως ο πιο αποτελεσματικός στη μαθησιακή διαδικασία. Ως εκ τούτου, η ενισχυτική διδασκαλία θα προσφέρεται στην αίθουσα διδασκαλίας που διεξάγεται το μάθημα, για χρόνο που δεν θα υπερβαίνει τις **10** διδακτικές περιόδους την εβδομάδα στη Δημοτική Εκπαίδευση και για χρόνο που δεν θα υπερβαίνει τις διδακτικές περιόδους που διδάσκεται το εκάστοτε μάθημα στη Μέση Εκπαίδευση.

3.1.2 Ενισχυτική διδασκαλία εκτός τάξης

Ομάδα/ες μαθητών/ριών είναι δυνατόν να λαμβάνει/ουν ενισχυτική διδασκαλία εκτός της τάξης της/τους, για χρόνο που δεν θα υπερβαίνει τις **5** διδακτικές περιόδους την εβδομάδα στη Δημοτική Εκπαίδευση και τις **10** διδακτικές περιόδους την εβδομάδα στη Μέση Εκπαίδευση. Η διεύθυνση της σχολικής μονάδας θα πρέπει να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα των χώρων.

Νοείται ότι για την ενισχυτική διδασκαλία εκτός τάξης πρέπει να ενημερωθούν οι γονείς/κηδεμόνες των συγκεκριμένων μαθητών/ριών.

Σημειώνεται, ως προϋπόθεση παροχής της ενισχυτικής διδασκαλίας σε ομάδα μαθητών/ριών, ότι ο ελάχιστος αριθμός μαθητών/ριών που απαρτίζουν την ομάδα του ίδιου τμήματος θα πρέπει να ανέρχεται σε 5 μαθητές/μαθήτριες. Ο αριθμός των μαθητών/ριών που απαρτίζουν την ομάδα του ίδιου τμήματος δύναται να είναι μικρότερος από 5, μετά από έγκριση σχετικού αιτήματος. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μαθητών/ριών που θα λαμβάνουν στήριξη εκτός τάξης δύναται αυτοί/ές να προέρχονται από διαφορετικά τμήματα/τάξεις.

3.1.3 Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε δημοτικά σχολεία

Σε όλα τα δημοτικά σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ παρέχεται χρόνος για τη δημιουργία τμημάτων διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.

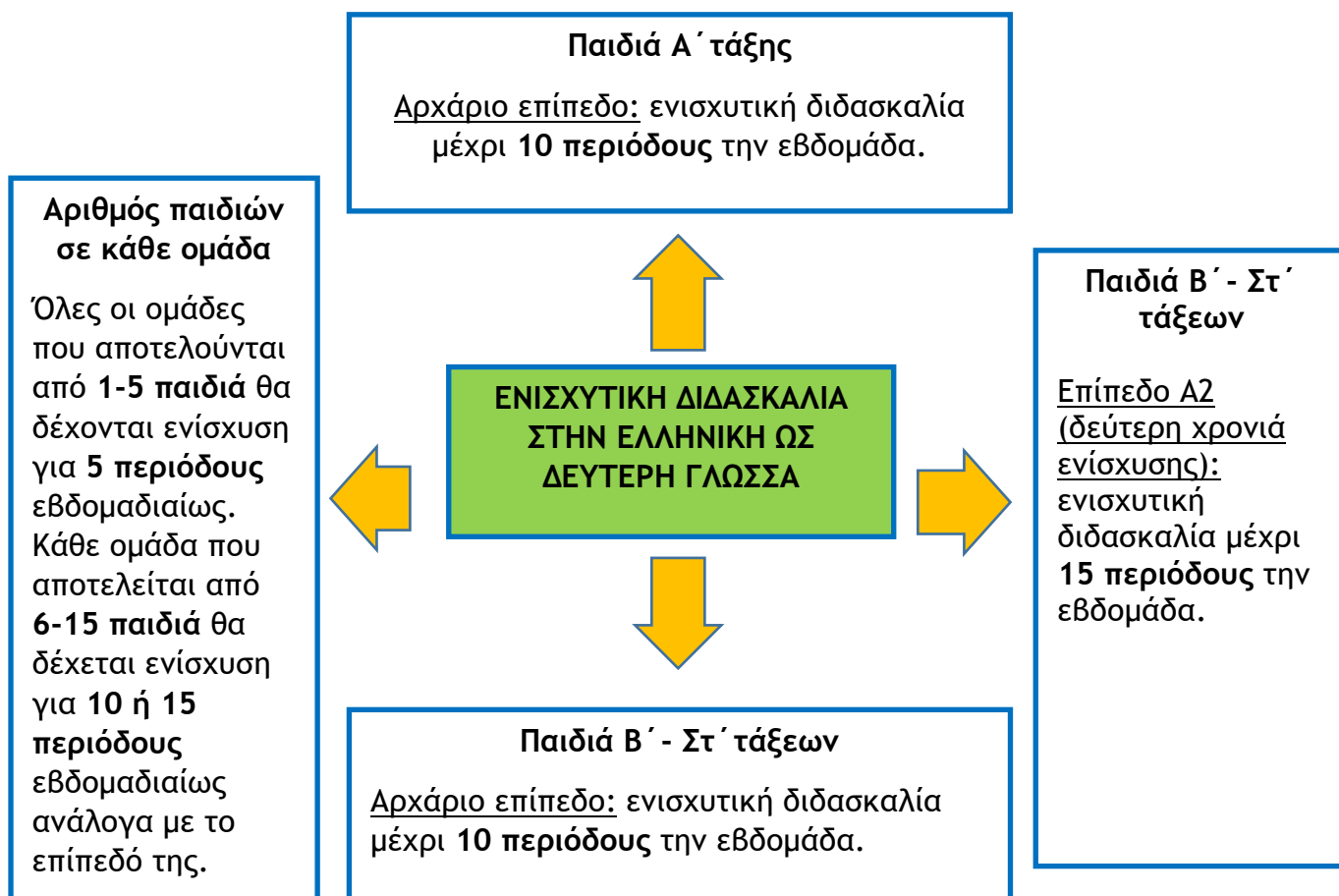
Τα παιδιά που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα χωρίζονται σε ομάδες ανάλογα με το επίπεδο ελληνομάθειάς τους ως εξής:

- Παιδιά Α΄ τάξης αρχάριου επιπέδου (Α0 - Α1)
- Παιδιά Β΄ - Στ΄ τάξεων αρχάριου επιπέδου (Α0 - Α1)
- Παιδιά Β΄-Στ΄ τάξεων επιπέδου Α2.

Κάθε ομάδα που περιλαμβάνει 1 μέχρι 5 παιδιά θα δέχεται ενίσχυση για 5 περιόδους. Κάθε ομάδα που περιλαμβάνει 6 μέχρι 15 παιδιά, θα δέχεται ενίσχυση ως ακολούθως: (α) για τα παιδιά Α΄ τάξης και Β΄-Στ΄ τάξεων αρχάριου επιπέδου (Α0 - Α1) θα δίνεται ενίσχυση για 10 περιόδους εβδομαδιαίως και (β) για τα παιδιά Β΄-Στ΄ τάξεων επιπέδου Α2 θα δίνεται ενίσχυση για 15 περιόδους εβδομαδιαίως.

Για τις πιο πάνω περιπτώσεις η Διεύθυνση του σχολείου ενημερώνει τους γονείς/κηδεμόνες για τη συμμετοχή των παιδιών τους στο πρόγραμμα και φροντίζει για τον καταρισμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση του ωρολόγιου προγράμματος. Για τα παιδιά της Α΄ τάξης θα πρέπει να γίνει προσπάθεια στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου, ώστε να αποχωρούν από την τάξη σε μαθήματα άλλα εκτός από τα Ελληνικά-Μαθηματικά. Για τα παιδιά των τάξεων Β΄ - Στ΄ θα πρέπει να γίνει προσπάθεια, ώστε να αποχωρούν από διάφορα μαθήματα.

Ο τρόπος δημιουργίας των ομάδων αποτυπώνεται στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί (περισσότερες πληροφορίες στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ).

Διάγραμμα: Δημιουργία ομάδων για ενισχυτική διδασκαλία στην ελληνική ως δεύτερη γλώσσα

3.1.4 Δημιουργική Απασχόληση σε πρωινό χρόνο

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν δημιουργική απασχόληση **2 ή 4 διδακτικών περιόδων**, ανά μία ή δύο εβδομάδες, σε μικρές ομάδες μαθητών/ριών [από 5 μέχρι 15 μαθητές/μαθήτριες] ή/και σε ολόκληρο τμήμα, σε πρωινό χρόνο, σε αριθμό θεμάτων. Για τον σκοπό αυτό τα σχολεία καλούνται να υποβάλουν αίτηση, αξιοποιώντας το έντυπο για επιχορήγηση δράσεων Αγωγής Υγείας από την Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (Ε.Α.Υ.Π.), στην οποία θα πρέπει να στοιχειοθετούν το αίτημα αυτό, για σκοπούς αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας. Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση που το πρόγραμμα εφαρμοστεί σε όλους/ες τους/τις μαθητές/μαθήτριες ενός τμήματος, η συμμετοχή του/της εκπαιδευτικού του εν λόγω τμήματος ή μαθήματος είναι απαραίτητη.

3.2 Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας και Δημιουργικής Απασχόλησης σε Απογευματινό Χρόνο

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν ενισχυτική διδασκαλία και δημιουργική απασχόληση **2 ενενηντάλεπτων μαθημάτων** την εβδομάδα, στον χώρο του σχολείου

στους/στις μαθητές/μαθήτριές τους σε απογευματινό χρόνο, σε αριθμό θεμάτων. Ως προϋπόθεση λειτουργίας μιας ομάδας σε απογευματινό χρόνο είναι ο ότι ο ελάχιστος αριθμός μαθητών/ριών θα είναι **7** και ο μέγιστος **15**, αναλόγως του θέματος.

3.3 Υπηρεσίες Ψυχοκοινωνικής Στήριξης

Το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ , σε συνεργασία με την Υ.Ε.Ψ., προσφέρει πρόσθετες υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης προς τα παιδιά και προς τους γονείς/κηδεμόνες, με στόχο την πρόληψη της σχολικής διαρροής, των εξαρτήσεων, της παραβατικότητας, των επικίνδυνων συμπεριφορών και της βίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη λειτουργία Κέντρων Πληροφόρησης και Ψυχοκοινωνικής Στήριξης, όπου προσφέρεται:

- Ατομική στήριξη μαθητών/ριών και γονέων/κηδεμόνων από κλινικούς/συμβουλευτικούς ψυχολόγους
- Βιωματικά εργαστήρια σε ομάδες μαθητών/ριών, εκπαιδευτικών και γονέων/κηδεμόνων.

3.4 Δράσεις Ε.Α.Υ.Π.

Το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ στοχεύει στη στήριξη των παιδιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Έτσι, τα σχολεία έχουν τη δυνατότητα να οργανώνουν δράσεις για ενδυνάμωση των παιδιών, αξιοποιώντας την επιχορήγηση δράσεων Αγωγής Υγείας από την Ε.Α.Υ.Π. Οι δράσεις Ε.Α.Υ.Π. πραγματοποιούνται για σκοπούς αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας και καταγράφονται σε ειδικά έντυπα της Ε.Α.Υ.Π., σε συνεργασία με τους/τις Τοπικούς/ές Συντονιστές/Συντονίστριες για διεκδίκηση χρηματοδότησής τους από την Ε.Α.Υ.Π. Σχετική εγκύκλιος αποστέλλεται προς τα σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε.+ και καλύπτει δράσεις για την περίοδο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου του επόμενου έτους.

3.5 Σχολικές Εφορείες

Οι οικείες Σχολικές Εφορείες λαμβάνουν ένα χρηματικό ποσό για την κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε.+ , καθώς και άλλων αναγκών των σχολείων.

4 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ έχει ως ένα από τους κεντρικούς του στόχους τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία, δίνοντας αυξημένες περιόδους ενισχυτικής διδασκαλίας.

Πιο κάτω, παρουσιάζεται ο τρόπος οργάνωσης των ομάδων, οι περίοδοι ενισχυτικής διδασκαλίας, ιδέες για δημιουργία προγράμματος απόσυρσης των παιδιών από τη γενική τάξη, για χρήση του βοηθητικού υλικού, καθώς και για οργάνωση των μαθημάτων.

1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

1.1. Άμεσες ενέργειες Σεπτεμβρίου

1.1.1. Διάγνωση προηγούμενου εκπαιδευτικού ιστορικού

- Στα σχολεία της Κύπρου, φοιτούν παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία, τα οποία είχαν κανονική φοίτηση σε σχολείο της χώρας προέλευσής τους, πριν φοιτήσουν στο κυπριακό σχολείο, παιδιά που θα φοιτήσουν στην Α' δημοτικού και θα μάθουν για πρώτη φορά μηχανισμό ανάγνωσης σε κάποια γλώσσα, αλλά και παιδιά που έρχονται σε ηλικία μεγαλύτερη της Α' δημοτικού και δεν έχουν φοιτήσει ποτέ σε σχολείο. Το στοιχείο αυτό, διαφοροποιεί τον τρόπο διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, γι' αυτό και είναι σημαντική η εξασφάλιση αυτής της πληροφορίας για κάθε παιδί και η διάγνωση των προηγούμενων γνώσεων που κατέχει.
- Υπάρχουν διαθέσιμα μεταφρασμένα ερωτηματολόγια προς τους γονείς/κηδεμόνες, για την εξασφάλιση του εκπαιδευτικού ιστορικού των παιδιών στην ιστοσελίδα της Δ.Δ.Ε. στον σύνδεσμο: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/chrisimo_yliko.html
- Για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας με τους γονείς/κηδεμόνες, έχουν μεταφραστεί και αρκετά επίσημα έγγραφα της Δ.Δ.Ε. στα αγγλικά, βουλγαρικά, αραβικά, γεωργιανά, ρωσικά και ρουμανικά, τα οποία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.) στον σύνδεσμο: https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2466&Itemid=463&lang=el
- Σημαντική πληροφορία για τον/την εκπαιδευτικό της γενικής τάξης είναι και η διάγνωση των προηγούμενων γνώσεων των παιδιών σε άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως στα Μαθηματικά. Για τον σκοπό αυτό υπάρχουν μεταφρασμένα δοκίμια ανά τάξη στον σύνδεσμο: https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el

1.1.2. Διαγνωστικά δοκίμια στην ελληνική γλώσσα

(Δοκίμια αρχικής αξιολόγησης)

- Για τον διαχωρισμό των παιδιών σε ομάδες και την παροχή στοχευμένης στήριξης για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, κατά την αρχή της σχολικής χρονιάς, χορηγούνται στα παιδιά διαγνωστικά δοκίμια. Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στον σύνδεσμο:
https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el και συνοδεύονται από οδηγίες χορήγησης και σχάρες αξιολόγησης.
- Σημειώνεται ότι για τα παιδιά της Α΄ δημοτικού, χορηγείται διαφορετικό δοκίμιο.
- Η ολοκλήρωση της χορήγησης των δοκιμίων **αναμένεται να γίνεται το συντομότερο δυνατόν από την έναρξη του προγράμματος.**
- Τα δοκίμια έχουν σχεδιαστεί στη βάση του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα και χορηγούνται σε κάθε νεοαφικθέντα/είσα μαθητή/μαθήτρια κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

1.1.3. Διαχωρισμός παιδιών σε ομάδες

Σε όλα τα δημοτικά σχολεία που εντάσσονται στο Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ παρέχεται από τη σχολική χρονιά 2021-2022 σημαντικά αυξημένος χρόνος για τη δημιουργία τμημάτων διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.

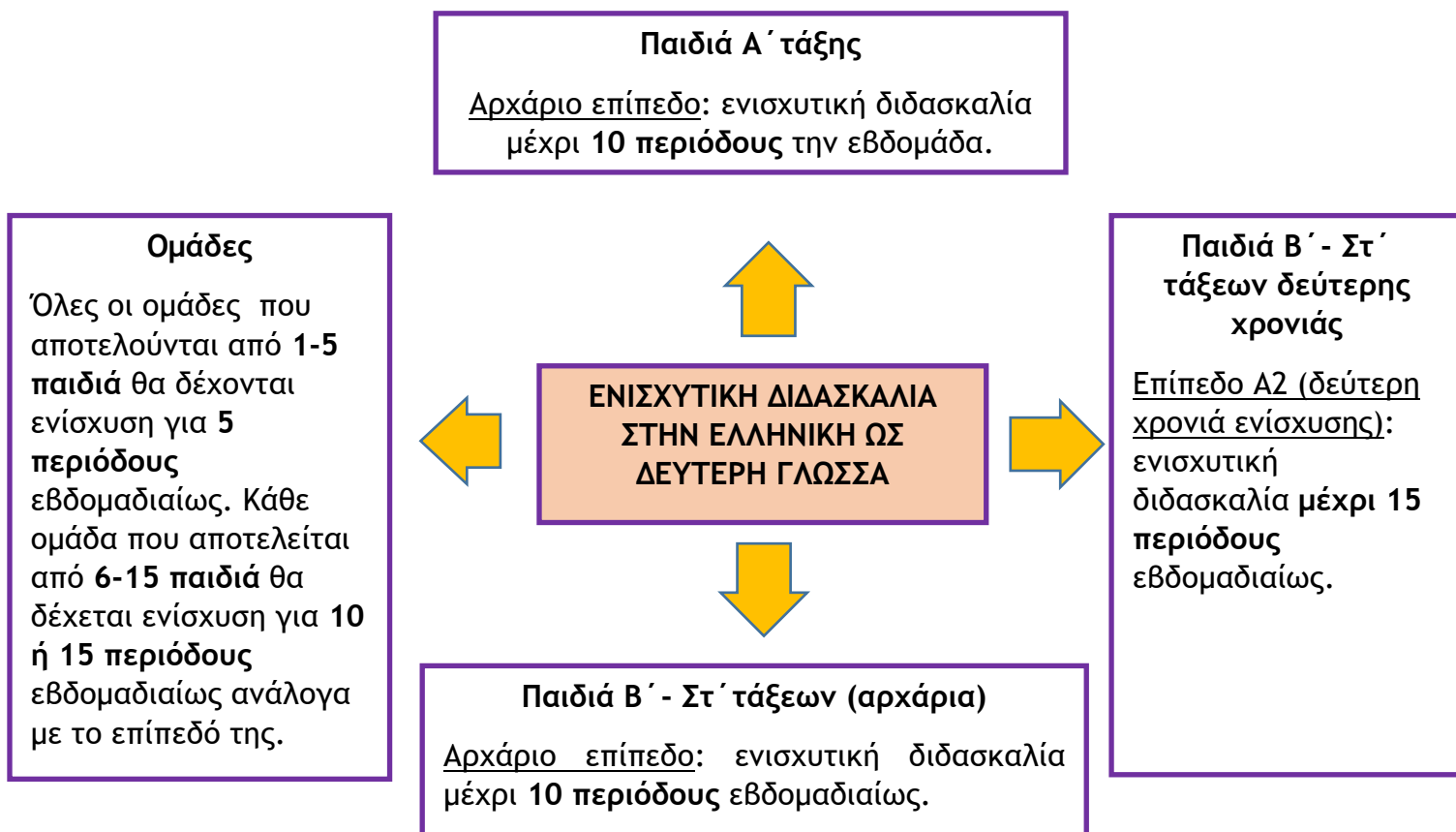
Τα παιδιά που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, χωρίζονται σε ομάδες, ανάλογα με το επίπεδο ελληνομάθειάς τους, όπως αυτό διαγιγνώσκεται με βάση τα δοκίμια αρχικής αξιολόγησης, ως εξής:

- Παιδιά Α΄ τάξης αρχάριου επιπέδου (Α0-Α1)
- Παιδιά Β΄ - Στ΄ τάξεων αρχάριου επιπέδου (Α0-Α1)
- Παιδιά Β΄ - Στ΄ τάξεων επιπέδου Α2

Η κάθε ομάδα περιλαμβάνει μέχρι και 15 παιδιά (αρχάρια παιδιά Α΄ τάξης, αρχάρια παιδιά Β΄ έως Στ΄ τάξης, παιδιά που δέχονται ενίσχυση για δεύτερη χρονιά).

Ο τρόπος δημιουργίας των ομάδων αποτυπώνεται στο σχήμα που ακολουθεί και το οποίο παρουσιάζεται και στη σελίδα 9 του παρόντος Οδηγού. Καταγράφονται, επίσης, κάποιες ιδέες για ενδεικτικό πρόγραμμα απόσυρσης των παιδιών από τη γενική τάξη.

Διάγραμμα: Δημιουργία ομάδων για ενισχυτική διδασκαλία στην ελληνική ως δεύτερη γλώσσα

1.1.4. Δημιουργία προγράμματος απόσυρσης από τη γενική τάξη

1.1.4.1. Τα *παιδιά της Α΄ τάξης* δεν αποσύρονται από το μάθημα των Ελληνικών και των Μαθηματικών.

Συστήνεται όπως παραμένουν στη γενική τάξη στα μαθήματα που δεν απαιτούν υψηλό επίπεδο ελληνομάθειας και να αποσύρονται από μαθήματα τα οποία, ειδικότερα τους πρώτους μήνες φοίτησης στο σχολείο, θα έχουν υψηλό βαθμό δυσκολίας, λόγω γλώσσας.

1.1.4.2. Στις υπόλοιπες *τάξεις, Β΄ - Στ΄*, από τις οποίες τα παιδιά θα αποσύρονται ανάλογα με το επίπεδο, συστήνεται όπως παραμένουν στην τάξη στα Μαθηματικά και σε ορισμένα άλλα γνωστικά αντικείμενα που δεν απαιτούν υψηλό επίπεδο ελληνομάθειας.

1.1.4.3. Μετά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις κατά το τέλος Ιανουαρίου, και στη βάση των επιδόσεων των παιδιών, *οι ομάδες μπορούν να αναπροσαρμοστούν*.

1.1.4.4. Επίσης, μετά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις, θα μπορούσαν να γίνουν διευθετήσεις αλλαγής στο ωρολόγιο πρόγραμμα ή στο πρόγραμμα που αποσύρονται τα παιδιά από τη γενική τάξη, ώστε κατά το δεύτερο τετράμηνο να μην αποσύρονται από τα ίδια μαθήματα, όπως στο πρώτο τετράμηνο.

1.1.5. Δημιουργία ομάδας υποδοχής παιδιών

Τα νεοεισερχόμενα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία σε ένα σχολείο, πέρα από τη γλώσσα, χρειάζεται να εξοικειωθούν και με άλλα στοιχεία της καθημερινότητας και της κουλτούρας του σχολείου (κανόνες, στολή, γνωριμία με τον περιβάλλοντα χώρο, εξασφάλιση μεταφραστών/ριών).

Για τον λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία **ομάδας υποδοχής παιδιών**. Η ομάδα θα μπορούσε να αποτελείται από άτομα του διδακτικού προσωπικού του σχολείου, μαζί με παιδιά που θα έχουν εκπαιδευτεί ανάλογα γι' αυτό (κατάλογος αρμοδιοτήτων φίλου/ης βοηθού, μπρελόκ με λέξεις της γλώσσας βασικής επικοινωνίας, δίγλωσσες ανακοινώσεις κ.λπ.).

Περισσότερες πληροφορίες και υλικό για τους τρόπους υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία, κατά τις πρώτες μέρες φοίτησής τους στο σχολείο, τις ενέργειες που μπορούν να γίνουν και άλλη βοήθεια, υπάρχουν στον **Οδηγό υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο** (https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Odigos_Ypodoxis_Nipiagogeio_Dimoti_ko.pdf), ο οποίος είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και έχει αποσταλεί και σε έντυπη μορφή σε όλα τα σχολεία.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί ότι η υποδοχή και η ένταξη απαιτούν ολιστική προσέγγιση και ο συγκεκριμένος οδηγός παρέχει ακριβώς αυτό το πλαίσιο υποστήριξης του σχολείου.

1.1.6. Μετάφραση βασικών εντύπων λειτουργίας του σχολείου

Για τη συλλογή στοιχείων των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία και τη **διευκόλυνση της επικοινωνίας με τους γονείς/κηδεμόνες**, έχουν μεταφραστεί βασικά έντυπα της Δ.Δ.Ε. στα αραβικά, βουλγαρικά, γεωργιανά, ρουμανικά και ρωσικά (π.χ. dde1, dde11, dde22, dde30, dde33, dde34, dde35, ee4, ee6, έντυπο για μαθητική στολή, έντυπο αίτησης για φοίτηση στο Π.Ο.Σ., έντυπο με πληροφορίες για την έναρξη της σχολικής χρονιάς και κανόνες, έντυπο εξουσιοδότησης παραλαβής παιδιού, έντυπα για εκπαιδευτικές εκδρομές και θεατρικές παραστάσεις, έντυπο για δικαιούχους προγεύματος, έντυπο για απουσίες και αποχώρηση μαθητών/ριών, έντυπο για τη φοίτηση στο Γυμνάσιο, πληροφορίες για τα Επιμορφωτικά Κέντρα, πληροφορίες για επισκέψεις της Σχολιατρικής Υπηρεσίας, εγγραφές και μετεγγραφές σε δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία, ερωτηματολόγιο γονέων κ.λπ.).

Όλα τα έντυπα είναι διαθέσιμα στον σύνδεσμο:

https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2466&Itemid=463&lang=el

1.2. Άλλες βασικές αρχικές ενέργειες

1.2.1. Εφαρμογή Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα

Η διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας απαιτεί διαφορετική προσέγγιση από αυτήν που ακολουθείται για τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας. Για τον λόγο αυτό:

- Εφαρμόζεται το *Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας* στην Κύπρο, το οποίο περιλαμβάνει δείκτες επιτυχίας και επάρκειας ανά ηλικία και ανά επίπεδο ελληνομάθειας.
- Ο/Η διευθυντής/διευθύντρια του σχολείου αναμένεται να ελέγχει την εφαρμογή του Α.Π.Σ. και την επίτευξη των στόχων που περιλαμβάνει.
- Το Α.Π.Σ. είναι διαθέσιμο στον σύνδεσμο:

https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el

1.2.2. Εξασφάλιση σταθερού χώρου διδασκαλίας

Συστήνεται η εξασφάλιση σταθερού χώρου διδασκαλίας για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα:

- Τα παιδιά χρειάζεται να έχουν **σταθερό χώρο διδασκαλίας**, όπου θα υπάρχουν τα απαραίτητα διδακτικά και εποπτικά μέσα και υλικά.
- Η διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας απαιτεί αυξημένη χρήση της τεχνολογίας, εποπτικού υλικού (κάρτες, παιχνίδια, σταθμοί εργασίας), καθώς και οπτικοακουστικού υλικού (ηχεία, τραγούδια, βίντεο), για την παροχή των κατάλληλων ερεισμάτων και ερεθισμάτων.

Ως εκ τούτου, εκεί και όπου είναι εφικτό, συστήνεται από την αρχή της σχολικής χρονιάς η ύπαρξη σταθερού χώρου διεξαγωγής των μαθημάτων για την κάθε ομάδα που θα σχηματιστεί.

1.2.3. Δημιουργία φακέλου επιτευγμάτων μαθητή/μαθήτριας

Για την παρακολούθηση της προόδου των παιδιών στην ελληνική γλώσσα είναι απαραίτητη η δημιουργία **φακέλου επιτευγμάτων**, είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή.

Στον φάκελο, τοποθετούνται ενδεικτικές εργασίες του κάθε παιδιού, καθώς και όλες οι αξιολογήσεις του, περιλαμβανομένων και των δοκιμίων αρχικής, ενδιάμεσης και τελικής αξιολόγησης. Ο/Η διευθυντής/διευθύντρια του σχολείου ελέγχει τη δημιουργία και την τήρηση του συγκεκριμένου φακέλου για κάθε παιδί.

1.2.4. Ενδιάμεση αξιολόγηση

Στο τέλος Ιανουαρίου, διεξάγεται η ενδιάμεση αξιολόγηση των παιδιών. Τα δοκίμια διατίθενται στον σύνδεσμο: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/diagnostika_dokimia.html).

Στόχος της ενδιάμεσης αξιολόγησης είναι η παρακολούθηση της προόδου των παιδιών **και η αναπροσαρμογή των ομάδων, εάν αυτό κριθεί απαραίτητο**. Συστήνεται, επίσης, και αλλαγή στο ωρολόγιο πρόγραμμα, **ώστε τα παιδιά να μην αποσύρονται από τα ίδια γνωστικά αντικείμενα από τη γενική τάξη**. Οι εκπαιδευτικοί της γενικής τάξης ενημερώνονται για τα αποτελέσματα των δοκιμίων της αξιολόγησης), θέτουν, στόχους μαζί με τον/την εκπαιδευτικό της ενισχυτικής διδασκαλίας και συνεργάζονται, **ώστε να παρέχεται διαφοροποιημένο υλικό και στη γενική τάξη**.

1.2.5. Αξιοποίηση διαθέσιμου υλικού

Το Π.Ι., μέσω της ιστοσελίδας του (www.pi.ac.cy), προσφέρει πλούσιο υποστηρικτικό και επιμορφωτικό υλικό για τα σχολεία, όσον αφορά στη φοίτηση παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία. Συγκεκριμένα, υπάρχουν διαθέσιμα, με ελεύθερη πρόσβαση, τα ακόλουθα:

1. Πλατφόρμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Moodle). Περιλαμβάνει μαθήματα για τέσσερις θεματικές ενότητες:

1. Διαχείριση κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας
2. Πολυγλωσσία
3. Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα I
4. Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα II.

Η πλατφόρμα είναι ανοικτή για όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς που έχουν κωδικούς πρόσβασης στο Π.Ι., μέσω του συνδέσμου <https://myprofile.pi.ac.cy>. Αναλυτικές πληροφορίες υπάρχουν στην ιστοσελίδα του Π.Ι., στον σύνδεσμο: http://www.pi.ac.cy/pi/files/anakoinoiseis/2018_2019/domes_ypostirixis_parartima.pdf.

2. Οδηγός υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία - Οι πρώτες μέρες στο σχολείο. Η πρόσβαση στον Οδηγό μπορεί να γίνει ηλεκτρονικά, στον σύνδεσμο: http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2465&Itemid=463&lang=el.

3. Οδηγός διαχείρισης της κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας στο σχολείο. Ο Οδηγός έχει αποσταλεί σε έντυπη μορφή σε όλα τα σχολεία Δημοτικής και Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης (αρ. φακ. Π.Ι. 3.1.05.2, ημερ. 3 Σεπτεμβρίου 2018). Ο Οδηγός σε ηλεκτρονική μορφή βρίσκεται στην ιστοσελίδα του προγράμματος στον σύνδεσμο: <http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Odigos-Diaxeirisis-Koinonikopolitismikis-eterotitas.pdf>.

4. Οδηγός για γονείς διαμεσολαβητές. Ο Οδηγός έχει αποσταλεί σε έντυπη μορφή σε όλα τα σχολεία Δημοτικής και Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης (αρ. φακ. Π.Ι. 3.1.05.2, ημερ. 3 Σεπτεμβρίου 2018) και βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή στον σύνδεσμο: <http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/ODIGOSDIAMESOLAVITON.pdf>.

Περιλαμβάνει, ανάμεσα σε άλλα, μεταφρασμένους κανόνες φοίτησης των σχολείων όλων των βαθμίδων, όπως και βασικούς όρους των Ελληνικών, Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών στα αραβικά, ρωσικά, ουκρανικά και γεωργιανά.

5. Οδηγός εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Ο Οδηγός έχει αποσταλεί σε όλα τα δημοτικά σχολεία σε έντυπη μορφή (αρ. φακ. Π.Ι. 3.1.05.2, ημερ. 20 Ιουνίου 2018). Είναι διαθέσιμος και ηλεκτρονικά στον σύνδεσμο: http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2465&Itemid=463&lang=el. Ο Οδηγός, που είναι κατάλληλος για παιδιά που βρίσκονται στο αρχάριο επίπεδο (Α1 σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις γλώσσες), αναμένεται να αξιοποιηθεί από τους/τις εκπαιδευτικούς που θα αναλάβουν να διδάξουν τα Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα και αποτελείται από:

- Βιβλίο με τίτλο: Οργάνωση ενοτήτων - Σχέδια μαθημάτων
- Βιβλίο με τίτλο: Φύλλα εργασίας: Βιβλίο 1
- Βιβλίο με τίτλο: Φύλλα εργασίας: Βιβλίο 2
- Σειρά 17 πακέτων καρτών (flashcards) (ένα πακέτο για κάθε ενότητα).

2. ΑΛΛΕΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

2.1. Βασικά χρονοδιαγράμματα για την παρακολούθηση της προόδου των παιδιών

- **Άμεσα με την έναρξη του προγράμματος:** ερωτηματολόγιο γονέων/κηδεμόνων, μεταφρασμένο δοκίμιο Μαθηματικών, διαγνωστικά δοκίμια Ελληνικών.
- **Τέλος Οκτωβρίου:** μέχρι το τέλος Οκτωβρίου, τα παιδιά που είναι μεγαλύτερα της Α΄ δημοτικού και με προηγούμενο γραμματισμό, αναμένεται να έχουν μάθει να διαβάζουν στα Ελληνικά.
- **Ανά τρίμηνο:** έλεγχος των θεματικών ενοτήτων που έχουν διδαχθεί ανά επίπεδο.
- **Τέλος Ιανουαρίου:** χορήγηση δοκιμίων ενδιάμεσης αξιολόγησης. Αναπροσαρμογή των ομάδων και του ωρολογίου προγράμματος.
- **Τέλος Μαΐου - αρχές Ιουνίου:** χορήγηση δοκιμίων τελικής αξιολόγησης.

Σχετικός κατάλογος ελέγχου υπάρχει και στον **Οδηγό υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο** και στον παρόντα Οδηγό.

2.2. Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

- Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας απαιτεί διαρκή υποστήριξη και καθοδήγηση των εκπαιδευτικών.
- Η διεύθυνση του σχολείου πρέπει να ενθαρρύνει τη συμμετοχή τόσο των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης όσο και αυτών της ενισχυτικής διδασκαλίας σε σχετικές με το θέμα επιμορφώσεις.
- Το Π.Ι. σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις του Υ.Π.Π.Α.Ν. προσφέρει διάφορα σχήματα επιμορφώσεων σχετικά με τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: Σεμινάρια σε σχολική βάση, Προαιρετικά Σεμινάρια, Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης, Δίκτυα Υποστήριξης Εκπαιδευτικών. Σχετική ενημέρωση γίνεται με την έναρξη της σχολικής χρονιάς, μέσω σχετικών εγκυκλίων.

2.3. Τελική αξιολόγηση

- Η τελική αξιολόγηση διενεργείται κατά το τέλος Μαΐου-αρχές Ιουνίου.
- Τα δοκίμια είναι αναρτημένα στον σύνδεσμο:
https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el.
- Τα δοκίμια τοποθετούνται στους ατομικούς φακέλους των παιδιών και φυλάσσονται για ενημέρωση των εκπαιδευτικών της επόμενης χρονιάς, καθώς και των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης.

3. ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

3.1. Ποια διαφορά έχουν τα δοκίμια αρχικής, ενδιάμεσης και τελικής αξιολόγησης από τα δοκίμια ελληνομάθειας του Κ.Ε.Ε.Α.;

- Τα δοκίμια αρχικής, ενδιάμεσης και τελικής αξιολόγησης του Π.Ι. χρησιμοποιούνται για σκοπούς αρχικής και διαμορφωτικής αξιολόγησης των παιδιών.
- Με τα διαγνωστικά δοκίμια αρχικής αξιολόγησης λαμβάνονται πληροφορίες για τις ανάγκες των παιδιών σε κάθε γλωσσική δεξιότητα, με στόχο τον κατάλληλο διαχωρισμό σε ομάδες με βάση τις ανάγκες αυτές, καθώς και την ενημέρωση των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης.
- Με τα δοκίμια ενδιάμεσης αξιολόγησης επιτυγχάνεται η διαμορφωτική αξιολόγηση των παιδιών και η αναδιαμόρφωση των ομάδων με βάση την πορεία και την πρόοδο των παιδιών τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο της σχολικής χρονιάς.
- Η τελική αξιολόγηση αποσκοπεί στην αποτίμηση της προόδου των παιδιών με βάση τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας του επιπέδου ελληνομάθειάς τους και την ενημέρωση του/της εκπαιδευτικού της επόμενης σχολικής χρονιάς.
- Τα δοκίμια ελληνομάθειας του Κ.Ε.Ε.Α. χορηγούνται από εξωτερικούς/ές συνεργάτες/ίδες, είναι σταθμισμένα και δίνουν το επίπεδο ελληνομάθειας των παιδιών με βάση το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις γλώσσες και με αυτόν τον τρόπο παραχωρούνται οι περίοδοι ενισχυτικής διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία, για πρώτη χρονιά.

3.2. Τι μπορεί να γίνει με τα παιδιά που εγγράφονται στο σχολείο στη μέση της σχολικής χρονιάς ή σε κάποιο χρονικό σημείο που έχουν ήδη δημιουργηθεί οι ομάδες και έχουν ξεκινήσει τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας;

- Κάθε παιδί που εγγράφεται στο σχολείο, αρχικά, κάνει το διαγνωστικό δοκίμιο ελληνομάθειας για διάγνωση αναγκών και εντάσσεται στις υφιστάμενες ομάδες.
- Συμπληρώνεται, επίσης, το ερωτηματολόγιο γονέων για διάγνωση του προηγούμενου γραμματισμού, καθώς και το μεταφρασμένο δοκίμιο Μαθηματικών.
- Τον πρώτο μήνα φοίτησης του παιδιού, για διευκόλυνση της ένταξης σε μία από τις υφιστάμενες ομάδες μπορεί να γίνονται ατομικά μαθήματα, αξιοποιώντας τον συνολικό χρόνο που έχει το σχολείο από το Πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.
- Για παράδειγμα, για περίοδο ενός μηνός, μπορεί να προσφέρονται ατομικά μαθήματα για δύο φορές την εβδομάδα (συμπληρωματικά με τη συμμετοχή του παιδιού σε υφιστάμενη ομάδα), από τον/την εκπαιδευτικό που αποτελεί βοηθό εκπαιδευτικό στο τμήμα που θα εγγραφεί το συγκεκριμένο παιδί.
- Όσον αφορά στα δοκίμια ελληνομάθειας του Κ.Ε.Ε.Α., το αρχικό δοκίμιο θα χορηγηθεί κατά την επόμενη σχολική χρονιά και αν διαπιστωθεί ανάγκη, τότε το παιδί θα δικαιούται να επωφεληθεί με αυτό τον τρόπο τρία χρόνια ενίσχυσης.

3.3. Ποιος είναι ο ρόλος του/της διευθυντή/διευθύντριας του σχολείου σχετικά με το πρόγραμμα διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας;

- Ο/Η διευθυντής/διευθύντρια του σχολείου επιβλέπει καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς:
 - Την κατανομή των περιόδων και τον διαχωρισμό των παιδιών σε ομάδες.
 - Τη χορήγηση των διαγνωστικών δοκιμών και του ερωτηματολογίου για γονείς/κηδεμόνες.
 - Τη χρήση του υποστηρικτικού και επιμορφωτικού υλικού.
 - Την εφαρμογή του Α.Π.Σ.
 - Τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις.
- Διασφαλίζει ότι:
 - Διδάσκονται τα παιδιά και τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες (κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου).
 - Έχουν μάθει τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο ανά θεματικό κύκλο.
 - Υπάρχει συνεργασία του/της εκπαιδευτικού της ενισχυτικής διδασκαλίας με τον/την εκπαιδευτικό της γενικής τάξης.
 - Τηρείται ατομικός φάκελος επιτευγμάτων για το κάθε παιδί.
 - Αξιοποιείται στο μέγιστο ο διδακτικός χρόνος που παραχωρείται και χρησιμοποιείται αποκλειστικά και μόνο για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.
 - Υπάρχει σταθερός χώρος διδασκαλίας, όπου αυτός προσφέρεται.

Είναι σημαντικό να εντάξει όλες τις πιο πάνω ενέργειες σε μια ολιστική προσέγγιση του θέματος, όπως αυτή περιγράφεται στον **Οδηγό υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο** και να ενθαρρύνει τους/τις εκπαιδευτικούς του σχολείου στη μελέτη του συγκεκριμένου Οδηγού για συμμετοχή στις διαδικασίες ένταξης και ευρύτερη συνεργασία με τους/τις εκπαιδευτικούς της ενισχυτικής διδασκαλίας.

4. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΠΟΤΕ	Ενέργεια	Παρατηρήσεις	Έλεγχος
Σεπτέμβριος - Οκτώβριος	Οργάνωση και ορισμός σταθερού χώρου διεξαγωγής των μαθημάτων για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα	<ul style="list-style-type: none"> Ο χώρος εξοπλίζεται με το απαραίτητο υλικό. 	
	Δημιουργία ομάδας υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία	<ul style="list-style-type: none"> Η ομάδα αναλαμβάνει να υποδεχθεί τα νεοεισερχόμενα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία και να τα βοηθήσει να εξοικειωθούν με τους χώρους του σχολείου και με βασικά στοιχεία της καθημερινότητάς του. 	
	Χορήγηση μεταφρασμένων ερωτηματολογίων στους γονείς/κηδεμόνες για διάγνωση προηγούμενου εκπαιδευτικού ιστορικού των παιδιών	<ul style="list-style-type: none"> Διαθέσιμα στο http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/chrisimo_yliko.html 	
	Χορήγηση μεταφρασμένων δοκιμίων Μαθηματικών στα παιδιά για διάγνωση των γνώσεών τους στο γνωστικό αντικείμενο	<ul style="list-style-type: none"> Διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el 	
	Χορήγηση διαγνωστικών δοκιμίων για την ελληνική γλώσσα	<ul style="list-style-type: none"> Απαραίτητα για τη δημιουργία των ομάδων. Το αργότερο μέχρι το τέλος του πρώτου μήνα έναρξης του προγράμματος θα πρέπει να έχουν χορηγηθεί τα δοκίμια και να δημιουργηθούν οι ομάδες. Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content 	

ΠΟΤΕ	Ενέργεια	Παρατηρήσεις	Έλεγχος
		ent&view=article&id=2546 &Itemid=463&lang=el	
	Α.Π.Σ για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • Διαθέσιμο στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el • Ενημέρωση των εκπαιδευτικών της ενισχυτικής διδασκαλίας και των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης για μελέτη του • Έλεγχος της εφαρμογής του καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 	
	Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Σε συνεργασία με το Π.Ι. 	
Τέλος Ιανουαρίου	Ενδιάμεση αξιολόγηση σε όλες τις ομάδες της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el • Με βάση τα αποτελέσματα αναπροσαρμόζονται οι ομάδες και το ωρολόγιο πρόγραμμα 	
Τέλος Μαΐου-αρχές Ιουνίου	Τελική αξιολόγηση σε όλες τις ομάδες της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • Τα δοκίμια είναι διαθέσιμα στο https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=2546&Itemid=463&lang=el 	